

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 DEP
0032 OSLO

Deres ref.
18/4059-11

Vår ref.
18/4545 - PHV

Dato
21.11.2018

Høring - endringer i universitets- og høyskoleloven og fagskoleloven - studentombud, trakassering og tilrettelegging læringsmiljø

Vi viser til Kunnskapsdepartementets brev 29.08.2018 med vedlegg.

Justis- og beredskapsdepartementet har følgende merknader:

Vi støtter uttalelsen fra Politihøgskolen vedrørende studentombud og plikten til å forebygge og forhindre trakassering og seksuell trakassering. Vi er også enig med Politidirektoratet i at tiltakene kan virke forebyggende og bidra til å systematisere arbeidet knyttet til studentenes psykiske helse. Politidirektoratets og Politihøgskolens uttalelse vedlegges.

Studentombudenes taushetsplikt

Den foreslåtte regelen i universitets- og høyskoleloven og fagskolen om taushetsplikt for studentombud er ment å innebære en langt mer omfattende taushetsplikt enn den alminnelige taushetsplikten etter forvaltningsloven §§ 13 flg. Etter vårt syn er det i høringsnotatet ikke gitt en tilstrekkelig begrunnelse for behovet for en slik tilnærmet absolutt taushetsplikt som foreslått, og forslaget medfører en rekke spørsmål. Vi er derfor skeptiske til dette forslaget.

I høringsnotatet side 11 er det sagt at forslaget går ut på at taushetsplikten skal gjelde «alle opplysninger i ombudets saker», ikke bare opplysninger som må regnes som studentenes «personlige forhold», og at opplysninger bare kan videreformidles dersom «studenten det gjelder» samtykker. Vi nevner for det første at den foreslåtte formuleringen i universitets- og høyskoleloven og fagskoleloven, hvor det heter at

studentombudet har taushetsplikt «i alle saker ombudet blir kjent med gjennom sitt virke», ikke ivaretar denne intensjonen. Det følger av universitets- og høyskoleloven § 7-6 første ledd og fagskoleloven § 39 første ledd at bestemmelsene om taushetsplikt i forvaltningsloven §§ 13 til 13 e gjelder for skolen, og taushetsplikten etter § 13 første ledd nr. 1 og 2 omfatter kun opplysninger om noens «personlige forhold» og om forretningshemmeligheter. En bestemmelse i universitets- og høyskoleloven og fagskoleloven som sier at studentombudet «har taushetsplikt» i sakene det har oppe, vil i utgangspunktet bare innebære at de vanlige reglene om taushetsplikt gjelder. Dersom studentombudets taushetsplikt skal være mer omfattende, burde det således gå fram av loven hvilke opplysninger som skal være omfattet av den avvikende taushetsplikten. Som det går fram her, går vi ikke inn for at det fastsettes noe slikt i loven.

Slik forslaget er beskrevet i høringsnotatet, innebærer det for eksempel at fvl. § 13 a nr. 2, som innebærer at opplysninger kan utleveres i anonymisert form, ikke skal komme til anvendelse. Vi nevner at opplysninger generelt bare vil være taushetsbelagte dersom de kan knyttes til enkeltpersoner eller til andre enkeltaktører, og vi kan ikke se hvorfor dette skal stille seg annerledes for studentombudene.

Forslaget kan også forstås slik at studentombudet heller ikke skal kunne uttale seg generelt om saker eller sakstyper som bringes inn for ombudet, selv om opplysningene ikke kan spores tilbake til verken enkeltpersoner eller enkeltsaker. Vi tviler på at dette er tilsiktet. I så fall framstår forslaget som en lite hensiktsmessig begrensning i ombudets mulighet til å delta i generelle diskusjoner, for eksempel med andre deler av skolen, med studentorganisasjoner, i forbindelse med erfaringsutveksling med andre studentombud osv.

Ut fra forslaget vil unntakene fra taushetsplikten i fvl. § 13 a og § 13 b første ledd heller ikke komme til anvendelse, og kravet til samtykke utvides. Det er ikke foretatt noen nærmere drøftelse av de enkelte unntaksbestemmelsene, eller hvorfor de ikke bør gjelde for studentombudene. Unntakene i forvaltningslova § 13 a og § 13 b første ledd er av ulik karakter, og det bør vurderes for hver enkelt unntak om de er egnet for studentombud eller ikke.

Som eksempel nevner vi § 13 b første ledd nr. 1, som slår fast at taushetsplikten ikke er til hinder for at opplysningene i en sak blir gjort kjent for partene i saken eller deres representanter. Dersom det oppstår saker der studenter får status som parter overfor studiestedet, kan det være gode grunner til at studentombudet må kunne formidle alle slags opplysninger til de aktuelle studentene. Så bør det vurderes om alle slags opplysninger også skal kunne formidles til de som representerer skolen i saken. I en slik situasjon vil det ikke være aktuelt at studenten selv samtykker til at opplysningene kan utleveres.

Bestemmelsen i 13 b første ledd nr. 2 vil også kunne være aktuell for et studentombud, for eksempel i forbindelse med oppfølgingen av saker. Dersom ombudet får

opplysninger fra en student for å bistå i en sak, kan det være gode grunner til at disse opplysningene også må kunne brukes i oppfølgingen av saken.

På tilsvarende måte bør det vurderes om de andre bestemmelsene i §§ 13 a og 13 b er aktuelle for studentombud. Dersom det er enkelte av unntaksbestemmelsene som ikke bør gjelde for studentombudene, bør det eventuelt gjøres spesifikke unntak fra disse i universitets- og høyskoleloven og fagskoleloven.

Forslaget om at taushetsplikten gjelder «i alle saker ombudet blir kjent med gjennom sitt virke», med mindre «studenten det gjelder» samtykker til videreformidling av opplysninger, gjør det også uklart hvem som må samtykke til videreformidling av ulike typer informasjon. Vi legger til grunn at studenten som har brakt saken inn for ombudet, må samtykke. Det er derimot ikke sagt noe om i hvilken grad andre studenter, undervisningspersonell, andre ansatte ved skolen eller andre personer må samtykke dersom saken inneholder opplysninger om dem.

Dersom saken inneholder opplysninger om slike personer, antar vi derfor at det også vil være nødvendig å innhente samtykke fra dem, i alle fall hvis opplysningene gjelder deres «personlige forhold». Det kan neppe være meningen at studenten skal kunne samtykke til at opplysninger om andres personlige forhold skal kunne gis ut.

Et slikt samtykke fra andre vil på den andre siden i mange tilfeller være lite aktuelt å innhente i praksis. Dersom saken gjelder trakassering eller annen ufin oppførsel fra ansatte ved skolen, vil studenten neppe være interessert i at det skal innhentes samtykke fra den som står for denne oppførselen. Og skulle saken gjelde utenforstående personer som har trakassert, truet eller på annen måte plaget en student på skolens område, vil det neppe kunne innhentes samtykke fra disse personene i noe tilfelle. Det kan likevel ikke være meningen at studentombudet skal være forhindret fra å ta slike saker videre.

Vi nevner at det heller ikke er sagt noe i høringsnotatet om hvordan studentombudets taushetsplikt skal stille seg overfor regler i andre lover om opplysningsplikt eller opplysningsrett.

Dette viser etter vårt syn tydelig at det er behov for å utforme reglene om studentombudets taushetsplikt annerledes enn det som følger av forslaget.

Om Svalbard

Vi gjør oppmerksom på at det er gjort unntak for Svalbard når det gjelder kap. 3 om universell utforming og individuell tilrettelegging mm. i likestillings- og diskrimineringsloven, jf. lovens § 3 andre ledd.

Med hilsen

Harald Aass
fagdirektør

Per Hvattum
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent og sendes uten signatur